

Federatie Palliatieve Zorg niet gelukkig met controverse over euthanasie ([in pdf](#))

Geen nieuwe schoolstrijd over levenseinde

'Als ik niet voor euthanasie kies, gaan ze mijn leven dan eindeloos rekken? Zal ik dan pijn lijden?'

Berichten van verontruste patiënten blijven binnenlopen bij de Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen. Nu het stof weer wat is gaan liggen, maakt de sector de balans op van het oververhitte debat over euthanasie. Die oogt niet noodzakelijk positief. 'Het leek een polarisatie voor of tegen euthanasie, voor of tegen palliatieve zorg. Door die controverse dreigt de evolutie van de voorbije jaren naar meer openheid voor euthanasie stil te vallen of zelfs om te keren.'

Door Nathalie Carpentier

"Zorg bij het levenseinde komt niet neer op een debat over de visie van Hugo Claus versus die van kardinaal Danneels. Dit gaat over goede zorg aan het sterfbed van de patiënt. Dit gaat over palliatieve zorg, maar ook over euthanasie. Als iemand daarom vraagt, moet die patiënt dat ook kunnen krijgen. Die vraag moet evengoed gehoord worden. Wij willen vooral geen tweesporenbeleid over de zorg aan het levenseinde."

Een gezamenlijk standpunt van de Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen dat een tijd geleden nog niet mogelijk was, geven directeur Paul Vanden Berghe en voorzitter Arsène Mullie toe. "Vijf jaar geleden was het voor een deel van onze achterban ondenkbaar om zich te scharen achter een tekst die openstaat voor euthanasie", beaamt Vanden Berghe. "Sindsdien heeft zich op het terrein een hele evolutie voorgedaan. Vandaag is euthanasie één van de mogelijkheden binnen palliatieve zorg. Een positieve tendens die in gevaar komt door de controverse van de voorbije weken."

Waar schuilt het gevaar dan?

Vanden Berghe: "Zorgverstrekkers of artsen die bezwaren hebben tegen euthanasie voelen zich teruggekatapulteerd naar vijf jaar geleden en verharden hun opstelling weer. Zeker als ze zich gedwongen voelen om publiekelijk verklaringen af te leggen over hun persoonlijke visie. Als je aan een katholiek ziekenhuis vraagt of ze voor of tegen euthanasie zijn, zullen ze misschien al sneller geneigd zijn 'tegen' te antwoorden. Terwijl ze in realiteit geleidelijk aan evolueerden naar een open houding.

"Door de nieuwe controverse dreigen ook vetes van jaren geleden weer naar boven te komen. In instellingen zijn er echt grote spanningen geweest over euthanasie. Enerzijds komt die rancune nu weer terug, anderzijds gaan voorstanders te hard op de gaspedaal duwen voor de uitbreiding." Maar het klopt toch ook dat patiënten die bewust euthanasie willen op bepaalde plaatsen nog steeds niet terechtkunnen? Ging het debat niet eerder daarover?

Vanden Berghe: "In onze achterban vind je ook vandaag nog mensen die geen voorstander zijn van euthanasie. Maar ook al willen ze het zelf niet uitvoeren, ze beletten het niet, ze willen wel meewerken en de vraag doorgeven aan een collega. Door het debat weer scherp te stellen op 'pro of contra' breng je die niet op andere gedachten. Wel door hen geleidelijk te laten evolueren. Ze hebben het er vooral moeilijk mee dat er zo makkelijk over gedaan wordt. Euthanasie is geen gewone medische handeling, het mag nooit banaal worden.

"De eerste keer dat zo'n arts of verpleegster een patiënt hoort zeggen dat 'het genoeg is geweest, dat ze niet meer verder willen', panikerende ze misschien, willen ze de vraag niet horen. Als euthanasie dan toch wordt uitgevoerd op een goede manier, maar door een andere arts, beseffen ze later vaak

dat het een eerlijke vraag was van een patiënt. En dat dat ook een mooi levenseinde kan zijn. En een derde of een vierde keer zijn ze wel bereid om het zelf toe te passen."

Mullie: "De zorg rond het levenseinde heeft vooral geen nood aan een nieuwe soort schoolstrijd. Je mag niet vergeten dat euthanasie in ons land nog altijd relatief nieuw is en behalve in België en Nederland nog niet eens wettelijk geregeld is. De Belgische wet dateert van 2002. Zo'n euthanasievraag voor het eerst meemaken is voor een arts erg ingrijpend. De eerste keer dat ik het moest doen, beefde ik ook. Sommige artsen slapen er enkele nachten niet van. Je moet zulke mensen ook wat tijd geven, maar intussen is er expertise opgebouwd.

"In plaats van te focussen op de keren dat euthanasie niet mogelijk was, omdat de patiënt niet voldeed aan de wettelijke vereisten of de arts het niet wou of aankon, kun je beter proberen na te gaan hoe het volgende keer beter kan. Weet u, over de invoering van endoscopie in de chirurgie is misschien tien jaar heen gegaan, de introductie van euthanasie heeft ook tijd nodig. Wij leren zorgverstrekkers ook dat ze écht moeten leren luisteren naar de patiënt als die om euthanasie vraagt. Dat ze het niet mogen wegmoffelen, ook al deïnen ze er zelf voor terug."

U krijgt ook signalen dat patiënten verontrust zijn door het debat?

Vanden Berghe: "Patiënten zitten door de controverse met veel meer vragen en zijn bang. Ze vragen zich af of ze pijn zullen lijden als ze niet kiezen voor euthanasie. Of hun leven dan onnodig gerekt zal worden. Terwijl palliatieve zorg toch niet dient om euthanasie tegen te houden. Palliatieve teams besteden vandaag soms veel meer tijd aan het uitleggen van de juridische en ethische context van het levenseinde dan aan de echte zorg."

Mullie: "De vragen zijn ook verwarder. Een zwaar zieke bij wie een palliatief team morfine toedient, denkt dat dat het begin van euthanasie is en panikeert als hij dat niet wil. Anderzijds zijn er patiënten die wel duidelijk aangeven dat ze zo snel mogelijk willen sterven als hun moment gekomen is en die vrezen dat palliatieve zorg alles zal doen om hun leven onnodig te rekken.

"Patiënten mogen erop vertrouwen dat ook in de zorg rond het levenseinde, palliatieve geneeskunde, de patiënt centraal staat. Ze hoeven niet bang te zijn dat ze meer zullen lijden als ze niet voor euthanasie kiezen. Het is de bedoeling het levenseinde van de patiënt zo comfortabel mogelijk te maken. Dit gaat over een oerzorg voor een van de belangrijkste momenten in het leven, niet over ideologische tegenstellingen.

"Er is de voorbije weken veel mist gespoten, waardoor er meer angst is gecreëerd dan helderheid. Als iemand sterft in je nabije omgeving, besef je pas de grootsheid van het gebeuren. Dan valt de razernij waarmee we leven, stil en kom je uit bij het wezenlijke van het leven. Ethisch goede zorg is belangrijker dan een gepolariseerde levensbeschouwelijke visie. Zorgverstrekkers weten ook dat die, hoewel ze overdag soms met veel vertoon wordt verkondigd, in de nachten van de laatste levensdagen niet veel meer ter zake doet."

Paul Vanden Berghe (Federatie Palliatieve Zorg):

Door het debat weer scherp te stellen op 'pro of contra' breng je mensen die het moeilijk hebben met euthanasie niet op andere gedachten

Publicatiedatum : **2008-04-11**

Sectie : **Het verhaal van de dag**